

1. úvod

Kdo nosí podkova a k čemu slouží?

Našli jste někdy na cestě koňskou podkova? Tak to jste měli asi opravdu velké štěstí, protože najít dnes podkova na cestě rovná se bez přehánění malému zázraku. Dnes už koňská kopyta samozřejmě neklapou v ulicích měst tak často, jak tomu bývalo kdysi. Přesto však koňská podkova zůstává i nadále symbolem štěstí, které odpuzuje zlo a smůlu. Je symbolem štěstí v mnoha zemích světa.

Koňská podkova chrání kopyto koně před opotřebením, pomáhá snížit namáhání šlach a riziko uklouznutí koně. Existuje mnoho druhů podkov. **Podkovy** se dělí především podle použití koně – jiné podkovy používáme pro koně tažné, sportovní, dostihové, jezdecké, kočárové, skokany a klusáky. Zároveň se rozlišují podkovy určené pro zimní a letní období

Předchůdcem dnešních podkov byly **lýkové hiposandály**, které se přivazovaly ke kopytu. S kovovými podkovami přišli jako první pravděpodobně až **Keltové**. Na našem území se kovové podkovy začaly používat pravděpodobně až v 10. století. Dříve byly podkovy vyráběny ručně. Od poloviny dvacátého století se ale podkovy vyrábějí především strojově a podkovář je již jen upravuje. Výhodou tohoto postupu je především cena a čas. Dřívější individuální výroba měla výhodu v tom, že podkova byla vyráběna koni přímo na míru, a tak mnohem lépe seděla na konkrétní kopyto. Dnes již ruční výroba podkov ustupuje a existuje jen malé množství podkovářů s ruční výrobou.

Dnešní podkova se obvykle vybírá především podle tvaru a velikosti kopyta a podle činnosti, ke které je kůň používán. Podkovy se vyrábějí z různých materiálů. Nejčastěji se pravděpodobně setkáte s podkovou kovovou. Můžete se však setkat také s podkovami z hliníku, oceli, různých slitin nebo i z gumy a plastů. V současnosti podkova obvykle váží mezi 0,5 až 1,5 kg.

Při kování koně potřebuje kovář většinou zvláštní hřebíky, tzv. podkováky. V dnešní době však existuje také možnost využít podkov nalepovaných. Podkovy se liší mimo jiné také podle druhu kování. Buď je podkova připravena předem a ková se za studena, nebo se tvaruje přímo na místě, za tepla.

2. Popis těla koně - list č.1 + list č.2

list č.1

- pracujeme s popisem částí těla koně, seznamujeme s novými pojmy, hledáme společné znaky s ostatními druhy zvířat (kopyta, býložravec – lichokopytník, sudokopytník)
podpurné otázky: Jak se nazývají jednotlivé části hlavy, zadní končetiny atd.

☞ Smějící se kůň

OSV – Kdo Vás naposledy rozesmál? Je smích zdravý? Co způsobuje – jaké pocity?

- dolní část listu obsahuje pojmy k vystřižení, lepení na list č.2

list č.2

- samostatná práce - dolepování názvů k částem těla koně
- obměna - plakát formátu A0 – skupinová práce, dopisování pojmů, které si žáci již bez podpory listu zapamatovali
- tvorba velké kognitivní mapy – studujeme různé prameny a zaznamenáváme dostupné informace o koni, doplňujeme zajímavosti jako např.

koněspřežka - první a nejdelší koněspřežní železnice na evropském kontinentě, vedoucí z Českých Budějovic do rakouského Lince, urazila cestu dlouhou 129 km za 14 hodin, pravidelná přeprava zboží byla zahájena v roce 1832 – otec a syn Gerstnerovi

3. Podkova jako slovo - list č.3

🐾 Vytvoř slova skládající se z písmen, která tvoří slovo PODKOVA.

didaktická pomůcka – slovo podkova - rozstříhané na jednotlivá písmena – viz. příloha k listu č. 3

- okap, oko, dav, kov, kop, opak, odkop, dok, voda, okov, vak (vodka, pako)

- písmena jako počáteční písmena jmen žáků

🐾 tvorba vět různého druhu – věta oznamovací, tázací, rozkazovací a přací

🐾 Telegram – vytvoř telegram z písmen, která tvoří slovo PODKOVA. Zachovej správné pořadí.

- pojem žáci vyhledají

📖 ve slovníku cizích slov – písemná zpráva, sdělení poslané telegrafickou cestou

📖 ve slovníku spisovné češtiny - telegrafická zpráva – pozdravný, blahopřejný, soustrastný

např. Přijď odpoledne do kina Obzor včas. Adam

Pošli obratem dopis ohledně výstavy. Alena

- pomůcka, kterou si mohou žáci sami vyrobit – rozstříhaná jednotlivá písmena složí pod sebe a ve skupinách si tvoří slovní zásobu

📖 zajímavost

Česká pošta po 160 letech zrušila posílání telegramů. Vysoce ztrátovou službu už lidé téměř nevyužívali. Vytlačily ji mobily a „esemesky“. Oficiálně už není možné telegram poslat od 1. dubna 2010.

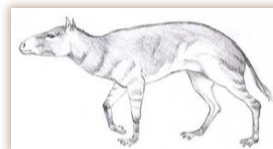
Zajímá vás, jaké má znění definitivně finální telegram, který Česká Pošta zpracovala?

Zní takto: "POSLEDNI TELEGRAM V HISTORII CESKÝCH POST DO MUZEA REKORDU A KURIOZIT POSILA MARTIN JONAS." – ukázka viz.příloha k listu č. 3

3. Eohippus - list č.4

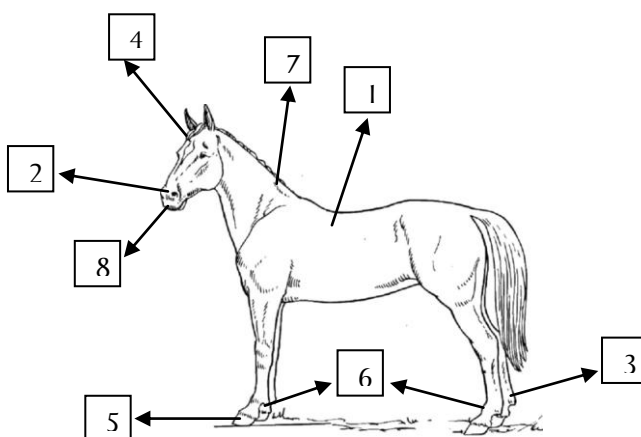
🐾 Podtrhni v textu odlišnými barvami větu jednoduchou a souvětí (souvětí tučně).

Nejstarší předek koní EOHIPPIUS je dnes už vyhynulý. **Byl vysoký asi 60 cm a měl pětiprsté končetiny.** Žil před více než 50 milióny let. V dalším vývoji se postava koníků zvětšovala. **Začali obývat otevřenou travnatou krajinu, a protože se jejich pohyb zrychlil, zmenšoval se počet prstů, na které našlapovali.**

🐾 Zajímá Tě, jak se předek našich koní nazývá? Využij své znalosti v křížovce a tajenka Ti název prozradí. Název napiš na linku do textu.

1.			H	Ř	B	E	T			
2.					N	O	Z	D	R	Y
3.	O	S	T	R	U	H	A			
4.			K	Š	T	I	C	E		
5.				K	O	P	Y	T	O	
6.					S	P	Ě	N	K	A
7.		K	O	H	O	U	T	E	K	
8.				P	Y	S	K			

4. Které zvíře sportuje zároveň s člověkem? - list č.5 + č.6

list č.5

🐾 Věty vlepuj do tabulky tak, aby tvořily srozumitelný text.

- žáci obdrží text rozdělený na větné celky – viz. **příloha k listu č. 5**

- mají za úkol text rozstříhat a jednotlivé věty vlepít do tabulky tak, aby byl zachován slovosled

- V minulosti sehrával kůň v životě člověka velmi významnou roli.
- Používal se v boji, v zemědělství, jako dopravní prostředek apod.
- Rychlost a sílu koně využívali lidé už od 4. tisíciletí př. n. l.
- Dnes se rychlost koně uplatňuje především v jezdeckých sportech.
- Od r. 1900 je jízda na koni olympijskou disciplínou.

- společná kontrola, věty je možné zaměnit – různé varianty

- doplnění

Existuje několik druhů jezdeckých disciplín, například parkurová jízda, cvalové a klusácké dostihy, voltiž či drezura.

📖 metoda „Bzučící skupiny“

Metoda umožňuje žákům rozvíjet komunikaci, spolupráci, prosazení svého názoru. Práci vždy zahajuje více žáků, minimálně 2 – 4, a dochází tak ke vzájemnému ovlivňování a spolupráci žáků již od začátku práce. Metodu bzučících skupin lze použít kdykoliv v průběhu výuky.

- skupinové role – mluvčí, pozorovatel, pracovník s informacemi, zapisovatel

Průběh

- žáci se seznamují s informacemi - viz. list č.5 - jezdecké disciplíny

- vytvoříme skupiny (pokud možno po 2) flexibilně tak, aby jejich počet byl sudý a mohlo dojít k jejich následnému spojení

- polovina skupin obdrží **kartu č.1** s charakteristickými znaky - viz. **příloha k listu č.6** - při společné práci je vpisují do kognitivních map či - tzv. pavučin – viz. **list č.6** – žáci mají za úkol dle získaných informací charakteristické znaky přiřadit k jednotlivým jezdeckým disciplínám

- druhá polovina skupin činí totéž s **kartou č.2**

- spojíme dvojice do čtveřic, každá dvojice má různé znaky, navzájem si je sdělují a dopisují do map

- skupiny prezentují své výsledky, pozorovatelé skupin zhodnotí práci jednotlivých skupin

- na závěr si žáci porovnávají mapy, zhodnotí průběh – hodnocení práce skupin učitelem

drezura	série cviků pro chované zvíře	spolupráce člověka a zvířete
western	nahánění dobytka	američtí kovbojové
kůň jako užitkové zvíře	práce v lese nebo na poli	tažná síla
hipoterapie	léčebný účinek	radost z kontaktu
voltiž	gymnastika a tanec	více umění než sport
parkurová jízda	přes překážky bez chyby	armáda na koni
cvalové dostihy	rychlost na travnatém povrchu	jezdec určuje tempo
klusácké dostihy	zákaz cvalu	jezdec na vozíku

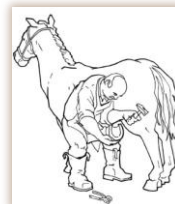
4. Kovářství - list č. 7

🐾 Vysvětli, co znamenají tato rčení (příslloví, pranostika – opakování).

Darovanému koni na zuby nehleď. 🐾 Dře jako kůň. 🐾 Kovářova kobyla chodí bosa.

Trvalý chrup dospělého býložravce koně sestává ze šesti řezáků a dvanácti stoliček v dolní i horní čelisti. Mezi řezáky a stoličkami je mezera dlouhá asi na šířku dlaně. Klisna má 36 a hřebec 40 zubů. Do pěti let má kůň mléčné zuby a v šesti letech má kůň už trvalý chrup. **Věk koně** se dá odhadnout podle opotřebení řezáků ve spodní čelisti, které opotřebením mění tvar.

- ✓ Nekontroluj, co jsi dostal – měj radost z obdarování.
- ✓ Má namáhavou práci, je pracovitý.
- ✓ Používá se v běžném životě - většinou ve smyslu – jsem např. majitel pneuservisů a jezdím na ojetých pneumatikách, nebo mám úklidovou firmu a doma nepořádek nebo jsem kovář a mí koně jsou bez podkov, protože kovu všem ostatním a na vlastní mi nezbude čas.

🐾 Najdi slova „vetřelce“ a z textu je vyškrtni.

Podtrhni barevně a vypiš slova se společným kořenem - kov -.

Kovářství je řemeslo **pravidlo** zabývající se zpracováním železa. **Podkovářství** je řemeslo úzce související s kovářstvím, které se zabývá výrobou **kladivem** a připevněním **podkov** ke kopytům a paznehtům zvířat, v dnešní době **leden** především koní.

Podkovárna byla **lázeň** místnost u **kovárny**, kam se vešlo zvíře i s majitelem a s **podkovářem**. Měla rovnou podlahu a oddělení od výhně, protože zvířata se bojí otevřeného **zavěšeného** ohně. Zařízení podkovárny bylo velmi **bohaté** prosté, uvnitř byl pouze kozlík (tj. třínohá židlička), malá **kovadlina** a stůl na **koníček** náradí. Podkova je obvykle **kovová** **hříva** ochrana koňského kopyta před přílišným opotřebením. Ke kopytu se připevňuje zvláštními **řetězy** hřebíky - **podkováky**, některé druhy podkov se ke kopytu lepí. Úpravu kopyt **bot** a připevnění podkovy provádí podkovář.

⇒ Určujeme slovní druhy, kategorie sloves a podstatných jmen, hledáme slova rodu mužského atd., větné celky

Závěrečný blok

Pověst

Umístění podkovy nad dveře domu nebo bytu chrání domovy od negativních vlivů. Tato tradice se táhne již od dob starých Keltů, kteří věřili, že negativní vlivy je možné zahnat železem a podkovy byly velice snadno dostupným předmětem z tohoto kovu. Díky této pověře se zrodil zvyk, na který lidé začali již pomalu zapomínat.

Koňská podkova se jako symbol štěstí objevuje ve starobylém příběhu o sv. Dunstanovi a Ďáblu. Sv. Dunstan byl vyučeným kovářem. V roce 959 před Kristem byl vysvěcen arcibiskupem z Cantenbury. Příběh líčí, jak Dunstan, ještě jako kovář, okoval novou podkovou kopyto ďábla, kterému ale podkova způsobila obrovskou bolest. Dunstan souhlasil s odstraněním podkovy pouze v tom případě, když ďábel slíbí, že již nikdy nevstoupí a svým zlem nezatíží rodiny, stavení či statky, kde bude podkova nad dveřmi zavěšena.

Podkovy jsou považovány v mnohých kulturách za kouzelný až čarovný talisman. Pokud je podkova zavěšena nad dveřmi oběma konci směřujícími vzhůru – štěstí zůstane v domě. Pokud je podkova zavěšena nad dveřmi oběma konci směřujícími dolů – zlo po jejím tvaru sklouzne. Další pověra o zavěšení podkovy konci směrem nahoru říká, že štěstí z podkovy nevypadává. Důležité je i to, jak dlouho byla podkova používána (neměla by být nová), nebo zda byla nalezena (ne koupěna), či zda je zavěšena v místě, kde se jí lze dotýkat (pro štěstí).

⇒ reflexe

- tvorba otázek k tématu pro spolužáky, pro ostatní skupiny

(vytvoření testu ano - ne, výběr z odpovědí abc, otázka – odpověď)

- prezentace – plakát, mluvené slovo, kognitivní mapa – **kůň** – divoký kůň, dostihový kůň, kůň na farmě.....

- metoda - **Pětílístek** – kůň, kovářství, podkova

📖 Otázky:

Chodí koně na pedikúru?
 Nosí koně papuče?
 Chodí koně k psychologovi?
 Z jakého materiálu se vyrábí podkovy? - ocel, hliník
 Proč spí koně vestoje?
 Proč koně dovolí lidem, aby na nich jezdili?
 Proč jsou koně tak lekaví?
 Jak dobře koně vidí?
 Jak dlouho trvá, než se novorozené hříbě postaví na nohy?
 Proč nosí domestikovaní koně podkovy, když divocí koně se bez nich obejdou?
 Mají koně dobrou paměť?
 Jaký je rozdíl mezi koněm a poníkem?
 Proč se koně po práci či po koupání válejí po zemi?
 Bolí koně, když ho zatáhnete za hřívu?
 Proč nosí někteří koně deky?
 Co to znamená, když kůň ohrne horní pysk a čichá?
 Proč nosí koně klapky na očích?
 Narodí se koni někdy dvojčata?
 Čemu se říká u koní kaštánek?

- otázky je možné rozepsat na lístky a žáci si otázku vylosují – domácí příprava
- návštěva konírny, stájí – rozhovor s odborníkem

📖 Co má tvar podkovy? – polštář, sluchátka

- předměty, jež mají tvar podkovy, velmi silně vyzařují pozitivní energii

📖 Výtvarná výchova

- výtvarné zpracování rčení o koních

Definice koně:

Je to zvíře, které je kousavé zepředu, kopavé zezadu a klouzavé uprostřed.

📖 PRAMENY

<http://wildhorse.blog.cz/0702/zajimave-obrazky-koni>
<http://www.zs-jirny.cz/album/nejkrasnejsi-zvire-zvire-pro-rytire-/#kone-001-jpg>
<http://www.koniny.ic.cz/popiskone/>
<http://www.konicii.cz/clanky/ostatni-88/konska-podkova-prinasi-stesti-i-dnes-7667/>
<http://www.jiznicechy.org/cz/index.php?path=ost/sprezka.htm>
<http://www.i-creative.cz/>
 Velká kniha otázek a odpovědí pro malé školáky – Znáš to?, Praha: Svojtka a Co., 2004, 127s.
 ISBN 80 – 7352 – 194 - 6